

Grundläggande granskning Gr 10/2020

Regionstyrelsens uppsikt över följsamhet till fullmäktiges reglemente för intern kontroll år 2020

Foto: Johan Gunseus

April 2021
Malin Hedlund
Revisionskontoret
Diarienummer: REV 30-2020

Innehåll

1. Sammanfattande analys	3
2. Bakgrund	4
3. Regler och rutiner för intern kontroll	5
Fullmäktiges reglemente för intern kontroll	5
Regionstyrelsens regionövergripande riktlinjer	6
4. Regionstyrelsens ansvar som styrelse	6
Rapportering till fullmäktige	6
Utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll	7
5. Styrelsens uppsikt över nämndernas följsamhet till reglementet	8
6. Uppföljning av 2019 års rekommendationer	9
7. Svar på revisionsfrågor	10

1. Sammanfattande analys

Regionstyrelsen har utvecklat sin uppsikt över övriga styrelser och nämnders följsamhet till reglementet för intern kontroll. Det finns dock områden i uppsikten som styrelsen kan utveckla. Styrelsen bör bland annat bli mer aktiv och överväga vilka åtgärder som är nödvändiga med anledning av den utvärdering som styrelsen gör av den interna kontrollen. Styrelsen behöver också utveckla återrapporeringen till fullmäktige om resultatet av kontrollerna och om kontrollerna visat på några allvarliga brister.

Granskningen visar också att styrelser och nämnder i huvudsak uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll vilket är positivt.

Rekommendationer

Vi rekommenderar styrelsen att arbeta med följande områden:

- Fortsätt utveckla uppsikten över övriga styrelser och nämnders arbete med intern kontroll. Var aktiv vid utvärderingen av det samlade systemet för intern kontroll i regionen. Bedöm resultatet av utvärderingen och besluta om åtgärder för att rätta till eventuella brister.
- Utveckla rapporteringen till fullmäktige om den interna kontrollen. Rapporteringen bör innehålla:
 - Styrelsens samlade bedömning om styrelsens och de övriga nämndernas interna kontroll.
 - Om kontrollerna visat på några allvarliga brister.
 - Vilka åtgärder som är vidtagna för att rätta till brister i den interna kontrollen.

Rekommendationerna kommer att följas upp i nästa års granskning.

2. Bakgrund

Regionstyrelsen ska enligt kommunallagen leda och samordna förvaltningen av regionens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamheter. I juni 2019 beslutade regionfullmäktige om ett reglemente för intern kontroll. Enligt fullmäktige har regionstyrelsen det yttersta ansvaret att säkerställa att en god intern kontroll upprätthålls i regionen.

I sin revisionsplan för år 2020 beslutade revisorerna att granska om regionstyrelsen har tillräcklig uppsikt över att övriga styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll.

lakttagelser i 2019 års granskning

Revisorerna bedömde att regionstyrelsen år 2019 inte tillräckligt uppmärksammade brister i styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll (Gr 15/2019). Regionstyrelsen uppmärksammade inte att nämndernas internkontrollplaner inte blev genomförda och återrapporterade med tillräcklig kvalitet. Revisorerna rekommenderade styrelsen att utveckla uppsikten.

Regionstyrelsen yttrade sig den 31 augusti 2020

Av styrelsens yttrande framgick att styrelsen delade revisorernas rekommendation att uppsikten över arbetet med intern kontroll behövde utvecklas. Enligt styrelsen pågick ett utvecklingsarbete att se över strukturerna för intern kontroll. Av yttrandet framgick också att ett internkontrollnätverk med tjänstepersoner från samtliga förvaltningar hade bildats.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med denna granskning är att granska om regionstyrelsen har uppfyllt sitt uppdrag att ha uppsikt över att övriga styrelser och nämnder följer fullmäktiges reglemente för intern kontroll. För detta har följande revisionsfrågor besvarats:

- Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?
- Har regionstyrelsen minst en gång för år 2020 informerat fullmäktige om styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll?
- Har regionstyrelsen utvärderat regionens samlade system för intern kontroll?
 - Har det funnits behov för regionstyrelsen att besluta om förändringar i systemet för intern kontroll?
 - Om så är fallet, har regionstyrelsen beslutat om sådana åtgärder?
- Har regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationerna i 2019 års granskning?

Regionstyrelsens ansvar och arbete med intern kontroll som nämnd granskas i den grundläggande granskningen av regionstyrelsen för år 2020 (Gr 3/2020).

Revisionskriterier

Vår bedömning av styrelsens ansvarsutövande utgår från:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 1 §
- Fullmäktiges reglemente för intern kontroll (2019-06-18, § 113)

Granskningens genomförande

Granskningens iakttagelser bygger på slutsatser från våra grundläggande granskningar år 2020 av regionens styrelser och nämnder. Därutöver har vi granskat regionstyrelsens protokoll och rapportering till fullmäktige samt styrelsens utvärdering av systemet för intern kontroll. Avstämning har genomförts med tjänsteperson inom regionstyrelsens förvaltning med ansvar att samordna arbetet i regionen med intern kontroll.

Rapporten är kvalitetssäkrad

Rapporten har kvalitetssäkrats genom att den har granskats av annan sakkunnig inom regionens revisionskontor och revisionsdirektör. Dessutom har tjänstepersoner inom ekonomistaben samt ekonomidirektör och tillförordnad regiondirektör fått möjlighet att lämna synpunkter på rapportens innehåll.

3. Regler och rutiner för intern kontroll

Fullmäktiges reglemente för intern kontroll

I reglementet för intern kontroll tydliggör fullmäktige styrelsernas och nämndernas ansvar och roller i arbetet med intern kontroll (RS 699–2019). Regionstyrelsen har ett övergripande ansvar att säkerställa att en god intern kontroll upprätthålls i regionen. Styrelsen ska:

- Utforma regionövergripande riktlinjer för tillämpning av fullmäktiges reglemente för intern kontroll.
- Löpande eller minst en gång per år informera fullmäktige om styrelsernas och nämndernas internkontrollarbete.
- Utvärdera regionens samlade system för internkontroll och vid behov besluta om förändringar. Utvärderingen ska redovisas i samband med behandlingen av delårsrapport per augusti.
- Vid behov föreslå fullmäktige revideringar av direktiv för intern kontroll.

Styrelserna och nämnderna är enligt kommunallagen ansvariga för att säkerställa att den intern kontrollen inom sina ansvarsområden är tillräcklig. Ansvaret innebär enligt fullmäktige att styrelserna och nämnderna ska:

- Besluta om anpassade riktlinjer för arbetet med intern kontroll.
- Varje år besluta om en plan för intern kontroll som utgår från en riskanalys.
- Styra och löpande följa upp sitt interna kontrollsystem. Resultatet av uppföljningen ska rapporteras löpande eller minst en gång per år i samband med årsrapporten till regionstyrelsen.

Regionstyrelsens regionövergripande riktlinjer

I oktober 2019 beslutade regionstyrelsen om riktlinjer för hur styrelser och nämnder skulle tillämpa fullmäktiges reglemente för intern kontroll (RS 1032–2019). Av riktlinjerna framgår bland annat vilka krav som regionstyrelsen ställer på sig själv, andra styrelser och nämnder, förvaltningscheferna samt verksamhetsansvariga chefer och medarbetare.

Regionstyrelsens krav på styrelser och nämnder:

- Genomföra riskanalys enligt beskriven modell i riktlinjerna.
- Besluta om en internkontrollplan som ska bestå av riskanalys, kontroller och former för uppföljning.
- Löpande, eller minst en gång per år följa upp kontrollerna i enlighet med internkontrollplanen.
- Löpande, eller minst i samband med årsrapporten rapportera resultatet från uppföljningen av internkontrollen till regionstyrelsen. Styrelserna och nämnderna ska bedöma den egna interna kontrollen inom sitt ansvarsområde.

Regionstyrelsens krav på regiondirektören:

- Ansvara för att arbetet med intern kontroll inom Region Västerbotten genomförs på ett enhetligt sätt.
- Med rimlig grad säkerställa att alla verksamheter följer riktlinjer för intern kontroll och att återrapportering lämnas när så inte är fallet.
- Årligen rapportera till styrelsen. Rapporteringen ska bestå av en bedömning och analys av Region Västerbottens samlade system för intern kontroll samt i förekommande fall föreslå åtgärder för förbättring. Brott eller allvarigare brister i den interna kontrollen ska omedelbart rapporteras till regionstyrelsen.

4. Regionstyrelsens ansvar som styrelse

Rapportering till fullmäktige

Enligt reglementet för intern kontroll ska regionstyrelsen minst en gång per år informera fullmäktige om övriga styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll. För år 2020 rapporterade styrelsen till fullmäktige i samband med årsredovisningen.

Regionstyrelsens rapportering var översiktlig. Styrelsen uppgav att styrelserna och nämnderna hade identifierat och analyserat risker och beslutat om internkontrollplaner. För uppföljningen av den interna kontrollen hänvisade regionstyrelsen till respektive styrelse och nämnds delårs- och årsrapporter. Regionstyrelsen redovisade inte om några allvarliga brister hade identifierats och om regionstyrelsen eller någon annan styrelse eller nämnd vidtagit några åtgärder. Regionstyrelsen lämnade inte heller någon samlad bedömning av den interna kontrollen.

Utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll

Enligt fullmäktiges reglemente ska regionstyrelsen utvärdera regionens samlade system för intern kontroll. Utvärderingen ska utgå från övriga styrelsers och nämnders rapportering till regionstyrelsen.

Regionstyrelsen ska genomföra utvärderingen i samband med styrelsens behandling av delårsrapporten per augusti och rapporten ska innehålla uppgifter om:

- Resultatet av styrelsernas och nämndernas uppföljning samt åtgärderna som styrelserna och nämnderna vidtagit med anledning av uppföljningen.
- Regionstyrelsens bedömning av åtgärder för förbättring av regiongemensamma riktlinjer för intern kontroll
- Övrig information som bedöms vara av betydelse för utvärdering av regionens samlade system för intern kontroll.

Utvärderingen genomfördes i samband med delårsrapporten per augusti

I en bilaga till regionstyrelsens delårsrapport per augusti 2020 finns en utvärdering av arbetet med intern kontroll i regionen. Av styrelsens protokoll framgår inte vilka överväganden som styrelsen gjorde med anledning av utvärderingen. Av protokollet framgår heller inte vilka åtgärder som styrelsen vidtog med anledning av identifierade brister i utvärderingen.

Enligt bilagan i delårsrapporten utgick utvärderingen från resultatet av styrelserna och nämndernas uppföljning under år 2019 och början av år 2020. Resultatet av utvärderingen hade beretts av tjänstepersoner i det så kallade internkontrollnätverket. De utvecklingsområden som framkom av utvärderingen var:

- Säkerställ att det finns en tydlig koppling mellan identifierad risk och kontroll. Många gånger är de risker som definierats av mer övergripande karaktär medan kontrollen är mer avgränsad och det är inte tydligt hur kontrollen avspeglar risken.
- Kvaliteten i internkontrollplanerarna har generellt förbättrats, men det kvarstår arbete att utveckla kvaliteten och se till att resultatet är mätbart och utvärderingsbart.
- Säkerställ att brister som identifierats vid uppföljning leder till att åtgärder vidtas. Det innefattar även att se till att det finns resurser för åtgärder samt att följa upp vidtagna åtgärder.
- Säkerställ i riskanalysen att de bakomliggande orsakerna som leder till problemen identifieras samt prioritera så att kontroller kan genomföras och uppföljning av högre kvalitet.

De åtgärder som tjänstepersonerna presenterade för styrelsen i utvärderingen var bland annat att ett förslag till nytt årshjul för intern kontroll hade tagits fram. Årshjulet skulle på ett tydligare sätt koppla samman intern kontrollen med den nya planerings- och budgetprocessen. Årshjulet skulle också förtydliga hur nämnderna skulle utvärdera sin interna kontroll och hur regionens samlade interna kontroll skulle utvärderas. Av utvärderingen framgick också att en översyn av styrande dokument skulle genomföras.

I årsredovisningen rapporterade styrelsen till fullmäktige om de utvecklingsområden som låg i bilagan till delårsrapporten. Styrelsen har inte beslutat om några åtgärder utifrån utvärderingen. Däremot beslutade fullmäktige i februari 2021 om att revidera reglementet för intern kontroll. I mars 2021 beslutade regionstyrelsen om reviderade tillämpningsanvisningar för styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll.

Vår kommentar

Vi anser att styrelsen på ett mer strategiskt sätt år 2020 borde ha följt upp och utvärderat den interna kontrollen i regionen. I delårsrapporten per augusti 2020 var utvärderingen undanskymd som en bilaga och styrelsen uttalade sig inte om resultatet av utvärderingen.

Regionstyrelsen kan även utveckla rapporteringen om den interna kontrollen till fullmäktige. Styrelsen har inte rapporterat resultatet av styrelsernas och nämndernas interna kontroll eller om den visat på några allvarliga brister. Styrelsen har inte heller rapporterat någon samlad bedömning av den interna kontrollen.

5. Styrelsens uppsikt över nämndernas följsamhet till reglementet

I tabellen nedan redovisar vi en sammanställning av våra bedömningar i de grundläggande granskningarna över styrelsernas och nämndernas följsamhet till fullmäktiges reglemente och styrelsens riktlinjer för intern kontroll.¹ För mer information se respektive grundläggande granskning för år 2020.

Revisionsfråga	RS	HSN	RUN	Folkhögskolestyrelsen	Patientnämnden
Har nämnden beslutat om anpassade riktlinjer för arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att det finns dokumenterade riskbedömningar?	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja
Har nämnden beslutat om en internkontrollplan?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att internkontrollplanen motsvarar kraven i regionstyrelsens riktlinje för intern kontroll?	Ja	Ja	Delvis	Ja	Ja
Har nämnden följt upp arbetet med intern kontroll?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Har nämnden säkerställt att kontroller i internkontrollplanen är genomförda med tillräcklig kvalitet?	Delvis	Ja	Delvis	Ja	Nej
Har nämnden bedömt resultatet av uppföljningen av intern kontroll?	Ja	Delvis	Nej	Nej	Ja
Har nämnden beslutat om tillräckliga åtgärder i händelse av att den interna kontrollen visat på brister?	Delvis	Nej	Delvis	Nej	Nej
Har nämnden i samband med årsrapporten rapporterat resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till regionstyrelsen?	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja

¹ De gemensamma nämnderna redovisas inte i sammanställningen på grund av att nämnderna arbetar efter Skellefteå och Lycksele kommuners regler och rutiner för intern kontroll.

Vår kommentar

Grundläggande granskningar visar att styrelserna och nämnderna i huvudsak uppfyllde kraven i fullmäktiges reglemente för intern kontroll. En brist var att flera av styrelserna och nämnderna inte hade gjort en samlad bedömning av resultatet av kontrollerna. Styrelserna och nämnderna hade inte heller på ett tydligt sätt redovisat och följt upp de åtgärder som behövde genomföras. Regionstyrelsen uppmärksammade vissa av dessa brister i sin utvärdering.

6. Uppföljning av 2019 års rekommendationer

År 2019 bedömde revisorerna att regionstyrelsen inte i tillräcklig grad uppmärksammade brister i styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll. Revisorerna rekommenderade styrelsen att utveckla uppsikten.

Vår kommentar

Granskning år 2020 visar att styrelsen utvecklade sin uppsikt i jämförelse med tidigare år. Även styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll utvecklades under år 2020. Av vår granskning framgår dock att det fortfarande finns områden i styrelsens uppsikt och i arbetet med den interna kontrollen som behöver bli bättre.

7. Svar på revisionsfrågor

Vi bedömer att regionstyrelsen för år 2020 har utvecklat uppsikten över övriga styrelser och nämnders följsamhet till reglementet för intern kontroll. Vi bedömer att styrelsen kan utveckla sin rapportering till fullmäktige.

Revisionsfråga	Bedömning	Vår kommentar
Har regionstyrelsen säkerställt att övriga styrelser och nämnder följt fullmäktiges reglemente för intern kontroll?		Revisorernas grundläggande granskningar år 2020 visar att styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll har utvecklats. Dock kvarstår vissa brister.
Har regionstyrelsen minst en gång för år 2020 informerat fullmäktige om styrelsernas och nämndernas arbete med intern kontroll?		I årsredovisningen redogjorde styrelsen översiktligt om arbetet med intern kontroll. Rapporteringen kan dock utvecklas. Styrelsen har inte informerat fullmäktige om styrelsernas och nämndernas resultat av kontrollerna eller bedömt den interna kontrollen.
Har regionstyrelsen utvärderat regionens samlade system för intern kontroll?		Styrelsen har i samband med delårsrapporten per augusti utvärderat regionens samlade system för intern kontroll. Av utvärderingen framgår identifierade utvecklingsområden och åtgärder.
Har regionstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av rekommendationerna i 2020 års granskning?		Granskningen visade att uppsikten hade utvecklats, men att det fortfarande finns områden som behöver utvecklas.

Rekommendationer

Vi rekommenderar styrelsen att arbeta med följande områden:

- Fortsätt utveckla uppsikten över övriga styrelser och nämnders arbete med intern kontroll. Var aktiv vid utvärderingen av det samlade systemet för intern kontroll i regionen. Bedöm resultatet av utvärderingen och besluta om åtgärder för att rätta till eventuella brister.
- Utveckla rapporteringen till fullmäktige om den interna kontrollen. Rapporteringen bör innehålla:
 - Styrelsens samlade bedömning om styrelsens och de övriga nämndernas interna kontroll.
 - Om kontrollerna visat på några allvarliga brister.
 - Vilka åtgärder som är vidtagna för att rätta till brister i den interna kontrollen.

Umeå den 15 april 2021

Malin Hedlund

Sakkunnig

Revisionskontoret

Region Västerbotten